

Kommuneplanen sin samfunnsdel 2018 - 2030

Innhold

1. Innleiing	2
Bakgrunn for planarbeidet.....	2
Planprosessen	3
Kort om Kviteid	4
2. Kviteid kommune som organisasjon og arbeidsgjevar	5
3. Mål for samfunnsutviklinga i Kviteid	6
4. Arbeidsmarknad og næringsutvikling	7
5. Helse og omsorg	12
6. Oppvekstmiljø, barn og unge	17
7. Samfunnstryggleik og beredskap	20
8. Klima og miljø.....	22
9. Naturressursar, natur- og kulturlandskap	24
10. Bustadbygging og bumiljø	28
11. Hyttebygging	30
12. Infrastruktur, samferdsel og kommunikasjon.....	32
13. Sentrumsutvikling	34

1. Innleiing

Bakgrunn for planarbeidet

Alle kommunar skal ha ein samla kommuneplan som omfattar ein samfunnsplan med handlingsdel og ein arealplan. Kommuneplanen skal ivareta både kommunale, regionale og nasjonale mål, interesser og oppgåver.

Kommuneplanen i sin heilskap skal utarbeidast etter reglane i plan- og bygningslova. I tillegg må det takast omsyn til sektorlover, samt nasjonale- og regionale retningsliner. Det vil mellom anna vere statlege planretningsliner, rikspolitiske retningsliner (RPR), stortingsmeldingar, handlingsplanar, rundskriv og fylkesdelplanar.

Dette dokumentet utgjer kommuneplanen sin samfunnsdel og skal omfatte langsiktige utfordringar, mål og strategiar for lokalsamfunnet og kommunen som organisasjon. Samfunnsdelen skal reviderast i tråd med vedteken planstrategi, overordna føringar og relevant lovverk. Samfunnsdelen legg føringar for utarbeiding av arealdelen, og sidan ein reviderer desse samstundes er det viktig med god dialog mellom dei ulike arbeidsgruppene.

Kommunen ynskjer å nytte samfunnsdelen som verktøy i den daglege sakshandsaminga og samfunnsutviklinga, og den kan erstatte enkelte sektorplanar. Vi ynskjer at samfunnsdelen skal utgjere ei mest mogleg heilskapleg omtale av Kviteseid kommune.

Tusenårssteinen

Planprosessen

Prosessen med å utarbeide ny kommuneplan for Kviteseid starta i 2011. Arbeidet stoppa opp etter at det var gjennomført folkemøte.

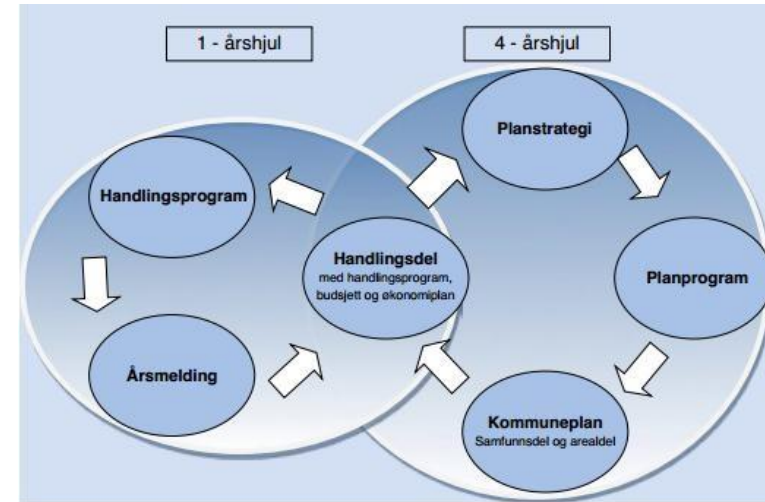
Planstrategien slår fast behov for revidering av gjeldande kommuneplan (frå 1998!). Første steg i prosessen med å revidere kommuneplanen var å utarbeide eit planprogram som vart vedteke i kommunestyret September 2016

Planprosessen for 2017/2018 legg opp til stor grad av involvering og medverknad frå innbyggjarane i planarbeidet. I samband med oppstart av kommuneplanarbeidet 2017 vart det gjennomført folkemøte på fire ulike stader i kommunen samt felles folkemøte. Innspela både frå folkemøte og elles er vurderte og inkluderte i planen der det er relevant.

Alle kommuneplanar blir normalt evaluert og eventuelt rullert kvart fjerde år. Handlingsdelar skal rullerast årleg med mål om evaluering og kopling til økonomiplanarbeidet. Opne prosessar med fokus på medverknad og involvering skal gje god kvalitet i planarbeidet og innhald.

Utarbeiding av samfunnsdelen har føregått i samarbeid mellom sakshandsamarane i kommuneadministrasjonen, arbeidsgruppa for samfunnsdelen og andre med nøkkelposisjonar innan dei enkelte fagfelta.

Styringsgruppa for kommuneplanarbeidet har blitt løpande orientert om framdrifta og innhaldet i samfunnsdelen. Organisering av arbeidet går fram av figur 1.1

Figur 1: Rullering av kommuneplanen, samfunnsdelen og handlingsdelen

Foto Hamish Moore

Kort om Kviteseid

Kommunen der flamma alltid brenn

Eit godt liv, eit ope samfunn, yrande næringsliv, god infrastruktur

Kviteseid kommune, sentralt plassera i Vest-Telemark, er ein liten kommune med store ambisjonar og mål om utvikling og folketalvekst. Det bur om lag 2440 innbyggjarar i Kommunen. Kviteseid er kommunesenter og den største tettstaden med om lag 1.000 innbyggjarar. Arealet på 708km² er prega av relativt høge fjell og dei store vassvegane som går gjennom kommunen.

Folketalet i kommunen har i løpet av 10 år blitt redusert med 3,7 %. Den største nedgangen er i aldersgruppa 0-9 år. Gruppa 0-5 år viser ein reduksjon på ca. 18%, medan gruppa 5-9 år er ned heile 32%. Det er verd å merke seg at Kviteseid har 180 elevar på Kvitsund Gymnas i aldersgruppa 16-20 år. Desse melder i hovudsak ikkje flytting.

I framskriving av folketalet ser vi at gruppa 67-79 år aukar fram til 2020 og gruppa over 80 år aukar mykje frå 2025.

Denne samansetninga og nedgangen i folketal er uheldig for kommunen sin økonomi og utvikling, og det er eit overordna mål å oppnå folketalsauke i kommunen.

Det er svært låg arbeidsløyse i kommunen, (om lag 1 %) og fleire av dei største verksemdene har hatt ei positiv utvikling og auke i tal arbeidsplassar dei siste åra. Det gjeld særleg innan kunnskapsarbeidsplassar, til dømes NC-Spectrum. Bygginga av ny SIVA næringshage gir også store positive ringverknader.

Arbeidet med utvikling av næringshagen gjev moglegheiter. Med fleire arbeidsplassar vil det gje auke i talet på tilflyttarar dei

kommande åra. Dette inneber at kommunen må legge til rette for god infrastruktur og å ha tilstrekkeleg med attraktive, regulerte område for bustadar, utleigebustadar og næring tilgjengeleg.

Eit rikt organisasjonsliv med allsidige kultur- og fritidstilbod, gode skular og barnehagar og flott natur, gjer Kviteseid til ein god og trygg stad å bu og vekse opp i. Folk i Kviteseid er stolte av sin eigen kultur. Samstundes har Kviteseid lange tradisjonar for å opne seg mot omverda og ta i mot nye menneske og kulturar. Turistar frå mange land har besøkt kommunen. Morgedal er kjent som den moderne skisportens vogge i heile verda og Vrådal har utvikla seg til ein heilårs reilseivsdestinasjon. Kvitsund gymnas har gjennom mange år teke i mot ungdommar frå heile Norge. Nokon av desse elevane har i ettertid busett seg i kommunen.

Kviteseid kommune har tatt i mot flyktningar frå andre land via transitt- og asylmottak i fleire periodar. Kommunen ynskjer å busette flyktningar og har vedtatt ein eigen bu- og intergreringsplan.

Foto Hamish Moore

2. Kviteseid kommune som organisasjon og arbeidsgjevar

Kviteseid kommune har ansvar for velferdsoppgåver, forvaltning og samfunnsutvikling. Med endringar i samfunnet møter vi nye forventningar frå innbyggjarar, brukarar og samarbeidspartnarar, både når det gjeld kapasitet og kvalitet. Kommunen skal levere tenester til eit stadig meir differensiert samfunn med stort aldersspenn og mange ulike kulturar representert. Sentrale styresmakter styrer vår tenesteleveranse gjennom rettar, lovkrav, kontroll og tilsyn, samt krav til miljøomsyn i alle ledd. I tråd med endringar i forventningar og krav til kommunen sine tenester og oppgåver, vil også utfordringane som arbeidsgjevar endre seg.

Kviteseid kommune har ein sårbar økonomi. Inntektsgrunnlaget har blitt svekka over tid, samtidig som oppgåvene har auka. Potensiale for vesentleg betring av økonomien må komme i form av auka inntekter eller kostnadsreduksjonar som følgje av strukturelle endringar. Dette stiller krav til effektivitetsauke i tenesteproduksjonen og iverksetting av tiltak for å auke folketalet i kommunen.

Kviteseid kommune har hatt ei positiv utvikling på tenesteområda/-produksjon dei siste åra og har mykje å vere stolte av. Det er godt samarbeid mellom administrasjon, folkevalde, publikum og brukarar av tenestene.

Kviteseid kommune som organisasjon og arbeidsgivar skal jobbe målretta for å

- oppnå ein sunn kommuneøkonomi i tråd med KS sine anbefalingar
- vere ein veldriven organisasjon som yter gode tenester og har nøgde innbyggjarar, brukarar, pasientar, tilsette og folkevalde

For å nå desse måla skal Kviteseid kommune

- vere ein attraktiv arbeidsgjevar med eit solid omdøme
- rekruttere tilsette med fag- og høgskuleutdanning
- vere ein inkluderande arbeidsplass med fokus på eit godt arbeidsmiljø og gode tenester
- Ha nulltoleranse for mobbing i Kviteseid kommune
- førebygge sjukefråvær og legge til rette for kompetanseheving og styrking av kvar enkelt medarbeidar sitt utviklingspotensiale
- vidareutvikle eksisterande interkommunale samarbeid og jobbe vidare for utvikling av nye samarbeid
- effektivisere tenestene og ha eit kontinuerleg fokus på forbetringar innan eigen organisasjon

- ha fokus på eigne lærlingar i tråd med KS sine mål

3. Mål for samfunnsutviklinga i Kviteseid

Vår største ressurs i dag og i framtida er menneska som bur i Kviteseid kommune. Vårt mål er at i Kviteseid kommune er det arbeidsplassar, trivsel og bumiljø som er attraktivt nok til at vi blir fleire. Kommunens økonomi skal gje handlingsrom til nyskaping og utvikling, og vi lever eit godt liv i ein kommune som satsar på folkehelse, trivsel og digitalisering.

Overordna mål:

- Kviteseid kommune skal ha ein positiv folketalsvekst. Veksten skal i hovudsak skje i aldersgruppa 20-40 år med ein årleg vekst i overkant av 1% og 15% innan 2029.

Delmål:

- Kviteseid kommune skal vere ein god og trygg plass å bu med fokus på samfunnstryggleik, folkehelse og gode oppvekstvilkår
- Kviteseid skal vere den foretrukne bu- og etablererkommunen i Vest-Telemark. Kommunen skal ta eit større ansvar for å bygge utleigebustader.
- Kviteseid kommune skal ha vekst i næringslivet. Veksten skal skje i eksisterande verksemdar og i nye arbeidsplassar.
- Kommunen skal via lokale kompetansebedrifter bli leiande på bruk av digitale verktøy og velferdsteknologi innan kommunale tenester
- Kviteseid kommune skal jobbe for betre infrastruktur med hovudvekt på veg, overnattingskapasitet og gode kommunikasjonsløyser.
- Kviteseid kommune skal redusere utslepp av klimagassar og miljøskadeleg stoff samt redusere sitt energiforbruk

- Kviteseid kommune skal sikre ei berekraftig forvaltning av naturressursane og ivareta viktig natur- og kulturlandskap, samt sikre ålmenta sin tilgang til friluftsområde i samband med utbyggingar.
- Kviteseid kommune skal styrke Kviteseidbyen som regionalt administrasjonssenter og skape ein levande tettstad, og utvikle Vrådal og Morgedal som turistmål.
- Eksisterande interkommunalt samarbeid skal vidareutviklast og nye samarbeidsformer mellom kommunane etablerast om det er nødvendig for å få betre tenester til innbyggjarane i Kviteseid kommune.

Folketalsvekst

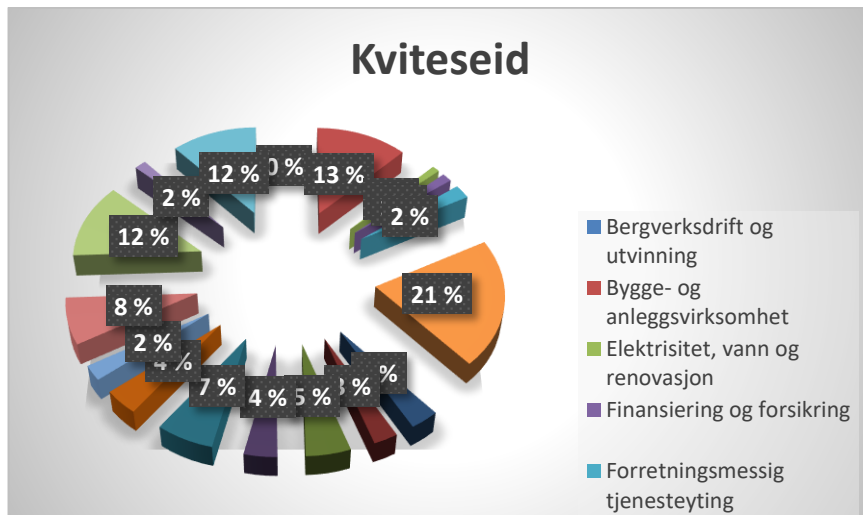
Eit primært mål for Kviteseid som samfunn er å auke folketalet. Fleire lokale bedrifter tek sikte på å utvide drifta si og auke tal tilsette i åra som kjem. Å tiltrekke seg nye innbyggjarar krev ikkje berre interessante arbeidsplassar, men også eit attraktivt samfunn i sin heilskap. Gjennomgangsbustader, attraktive hustomter, allsidige fritidstilbod, godt skuletilbod og barnehagar, nærbutikk og servicetilbod er del av heilskapen som må ligge til grunn for å tiltrekke seg nye fastbuande i kommunen.

Kommunen ynskjer difor å satse på infrastrukturiltak, gode bustadstrukturar, utleigebustader, støtte til lokalt næringsliv og utvikling av reiselivet for å tiltrekke seg nye tilflyttarar. Særleg viktig blir det å bygge vidare på dei områda der kommunen skil seg ut og tilfører noko ekstra til samfunnet – som til dømes innan IT- og kulturnæringa.

4. Arbeidsmarknad og næringsutvikling

Arbeidsløysa i kommunen er svært låg, 1,4 % versus 2,6 % på landsbasis (Nav pr. 31.06.2017). Det har vore ein negativ vekst i tal på sysselsette pr. innbyggjar frå 2012 til 2015.

Utanom tradisjonelle verksemdar innan byggeverksemd og handverk, service- og handelsnæringar inkl. turisme, er det ein høg del sysselsetting knytt til verksemdar innan jordbruk, undervisning og utdanning samt tenestenæringar innan IT.

Figur 2: Fordeling av sysselsette innan ulike næringar i Kviteseid

I tillegg til å styrke satsinga på dei næringane der vi frå før er gode og har potensiale til å oppnå meir, vil kommunen arbeide for å vere open for nye grunderar og eldsjeler som ynskjer å etablere seg og næringsdrifta si i kommunen, uavhengig av type verksemd. Vekst i næringslivet krev tilførsel av kompetanse og risikovillig kapital. Det krev verksemdar som evnar å nytte moglegheitane i marknaden og som kan bygge nettverk og alliansar.

Landbruk:

Landbruksnæringa har gjennom tidene vore, og er framleis ei viktig næring i Kviteseid og utgjer om lag 10 % av sysselsettinga innan jordbruk, skogbruk og fiske (landssnittet er på 2,8%). Produksjonen har tradisjonelt vore husdyrhald, matproduksjon, tømmer og vedproduksjon, og forvaltning av vilt og fiskeressursar. Dei siste 50 åra har landbruksnæringa vore gjennom store strukturendringar, noko som har medført færre yrkesutøvarar medan produksjonsvolumet har vore relativt stabilt.

Det skal vere ein høg terskel for å omdisponering areal frå matjord til andre tiltak.

Tal sysselsette innan jordbruk og skogbruk har dei siste åra vore i nedgang, men nye trendar og nisjar innan t.d. hytteutbygging, gards- og naturopplevingsturisme, bioenergi, m.m. kan representere nye satsingsområde. Kommuneplanen sin arealdel tek omsyn til dei viktigaste kjerneområda for landbruk og kulturlandskap. Sjølv om kommunen og næringa er underlagt sterke statlege føringar, skal det arbeidast for å oppretthalde produksjonsnivået og kulturlandskapet i størst mogleg grad.

Industri:

Det er fleire industriområde i Kviteseid. Etter 2014 har etterspurnaden etter industritomter vorte retta mot areal som ligg langs E134. Dei siste etableringane av plasskrevjande verksemdar har skjedd i Morgedal og Brunkeberg.

Det er lite ledige område til plasskrevjande verksemdar. I samband med arealdelen av kommuneplanen skal det setjast av område langs E134 som kan utviklast til dette.

Turisme:

Kommunen skal legge til rette for auka turisme. Samordning av reiselivet i kommunen er ei kommunal oppgåve i samarbeid med aktørane.

Utviding/fortetting av hytteområder i Vrådal og camping/hytter langs Telemarkskanalen, for eksempel Kilen, vil gje ringverknadar for lokalt næringsliv.

Med to hotell, og eit stort tal på varme senger er turistnæringa viktig for Kviteseid.

Morgedal som merkenamn bør brukast meir aktivt. Den freda Telemarkskanalen går gjennom kommunen og Kviteseidbyen har stort utviklingspotensiale som reisemål på sommaren.

Vrådal er motoren i reiselivet i kommunen og ein bør utvikle bygda til å bli ein større heilårsdestinasjon.

Ein stor heilårs campingplass i Vrådal vil vere eit viktig tilskot til dei eksisterande aktørane i Vrådal.

Det er eit mål at det vert etablert minst ein nasjonal tursti i Vrådal.

IT og tenestenæringar:

Kviteseid har fleire verksemder innan IT og tenestenæringar som omhandlar prosjektering og sal av konsulenttenester og varer, samt utvikling og sal av programvare. Døme på dette er Novelda AS, Systemitec AS, Transisto AS og NC-Spectrum AS. NC-Spectrum er ei av dei bedriftene i Kviteseid som har hatt stor vekst i tal sysselsette dei siste åra. Kommunen ynskjer å forsterke IKT miljøet og legge forholda til rette for vidare vekst.

Utdanning:

Kvitsund gymnas er ein viktig kunnskapsarena i kommunen, både som arbeidsplass og studiestad. For elevane i Kviteseid og kommunane rundt betyr skulen her at dei framleis kan bu heime, eller på internat under vidaregåande utdanning. Å støtte arbeidet med å oppretthalde og styrke Kvitsund er difor ei høgt prioritert oppgåve for kommunen. Oppretting av nye linjer er viktig, slik at skulen framleis er eit førsteval når elevar skal ut på vidaregåande opplæring. Kvitsund gjev arbeid til om lag 30 personar.

I tillegg til Kvitsund er Vest-Telemark vidaregåande skule viktig for Kviteseid.

Bilete 2:Kvitsund, foto: Kurt Nødland

Overordna mål					
Kviteseid kommune skal ha vekst i næringslivet. Veksten skal skje i eksisterende verksemdar og i nye arbeidsplassar.					
Mål:	Strategi:	Tiltak:	Ansvar/Plan	Tidsperspektiv	Økonomi:
<p>Kviteseid kommune skal ha vekst i tal arbeidsplassar</p> <p>Kviteseid kommune skal ha godt samarbeid med nabokommunane med mål om å utvikle felles bu- og arbeidsområde</p> <p>Kviteseid kommune skal gjennom si næringsssatsing stå for hjelp og oppfølging eksisterande næringsliv og nyetableringar.</p> <p>Vekst i reiselivet og tal på overnattingar</p>	<p>Kviteseid kommune skal i særleg grad satse på, og bidra til utvikling innan:</p> <ul style="list-style-type: none"> - utdanningsinstitusjonar og kunnskapsproduksjon - helse og rehabilitering - Næringshagesatsing - IT og tenestenæringar <p>Sikre tilstrekkelig og eigna areal til handel og industri slik at lokale verksemdar kan ekspandere og nye kome til</p> <p>Bruke landskapet, lokale kulturhistoriar og internasjonale kjente kulturminner</p>	<p>Kviteseid kommune vil arbeide for å utvikle nye regionale linjer i samarbeid med næringslivet.</p>	<p>Strategisk næringsplan for Kviteseid kommune</p> <p>Strategisk Næringsplan, Bruk av næringsfond</p>	Planperioden	<p>Drift og/eller invest.</p> <p>Drift</p> <p>Investering</p>
		<p>Bygge opp om og vidareutvikle handels-/ service- og kulturnæringa i kommunen.</p>		Planperioden	
		<p>Arbeide for å utvikle Kviteseid som ein attraktiv stad å besøke.</p> <p>Morgedal og Telemark si skihistore skal inn på Unesco si verdsarvliste</p> <p>Styrke arbeidet med Telemarkskanalen gjennom Telemark Regionalpark</p>		Planperioden	
	<p>Kviteseid kommune vil medverke til at landbruksproduksjonen vert oppretthalden innfor dei nasjonale økonomiske rammer og i høve til dei klimatiske tilhøva som landbruket i Kviteseid har.</p>	<p>Definere dei viktigaste kjerneområda for landbruk og kulturlandskap</p> <p>Arbeide politisk for å fremje ein landbrukspolitikk som gjev ei akseptabel økonomisk inntekt for yrkesutøvarane innan landbruket i Kviteseid</p> <p>Oppretthalde infrastruktur i bygdesentra, og tilrettelegge for nybygging/generasjonsskifte i tilknytning til gardsbruk</p>	Kommuneplanens Arealdel	Planperioden	

	Nytte kulturminne, kulturmiljø, natur og kulturlandskap, til å styrke kultur- og reiselivsnæringa.	Opparbeide gode turstiar og informasjonstavler ved kjende kulturminne og –miljø. Informere om og synleggjere natur og kulturattraksjonane våre i media og ulike fora			
--	--	---	--	--	--

Foto Elisabeth Lid, Tråvløp på Isen under Kviteseidmarknaden

5. Helse og omsorg

Helsefremjande og førebyggjande innsats skal vere i fokus og det skal leggest til rette for sosial kontakt og trivsel i samarbeid med frivillige organisasjonar. Dette er viktige faktorar i folkehelsearbeidet.

Kviteseid kommune skal innan tenestene som er omfatta av pleie og omsorg ha tilfredse pasientar og brukarar. Innan bistand og omsorg betyr det at brukarane skal oppleve tryggleik og møtast med respekt. Hjelp/bistand/pleie skal bli tildelt ut frå ei fagleg vurdering der teneskildringar sikrar at dei grunnleggjande behova vert dekkja. Brukarane skal kunne delta i prosessar som gjeld kva hjelp som skal ytast der dette kan stimulere til eigeninnsats og eit betre resultat for brukaren. Tenestene internt i kommunen og mellom eksterne samarbeidspartar skal vere samordna og koordinert slik at dei framstår som ein heilskap. Ressursane skal nyttast på ein god og rettferdig måte med kostnadseffektive tenester.

Auke i tal eldre vil på sikt medføre behov for fleire ressursar og truleg behov for meir bygningsmasse innan helse- og omsorgssektoren.

Kviteseid har dei siste åra opplevd auke i tal mottakarar av kjernetenester særskilt i gruppa 67-79 år.

Samhandlingsreforma:

Samhandlingsreforma inneber at kommunane tek over deler av tenesteproduksjonen frå helseføretaka, og at det er utarbeidd samarbeidsavtalar mellom kommunen og helseføretaka. Dette skal gje betre eller like gode tenester som før nærare brukarane, i tillegg til auka fokus på førebyggjande arbeid og folkehelsearbeid.

Samhandlingsreforma medfører behov for meir og betre

tverrfagleg samarbeid kring brukarane. Innan sekundærførebyggjande arbeid/rehabilitering vil tverrfagleg samarbeid vere naudsynt for å lukkast med innsatsen. Dette utfordrar planleggings- og utviklingskapasiteten i kommunen, men tidleg innsats og igangsetting av arbeidet på dette feltet vil kunne gje gevinstar på sikt.

Kviteseid kommune skal vere positiv til interkommunale tiltak som kan gi betre kvalitet i tenesta.

Universell utforming:

Det skal takast omsyn til universell utforming i alle planverk. Lovkrav til universell utforming i nybygg vert følgt opp gjennom byggesakshandsaminga. Dei største utfordringane når det gjeld universell utforming, vil vere knytt til tiltak i eksisterande områder, bygg og infrastruktur. Kviteseid kommune ynskjer å arbeide for universell utforming i offentlege bygg, knutepunkt og sentrumsområde.

Folkehelse:

Den nye folkehelselova som vart sett i verk 1.januar 2012 har som føremål å bidra til ei samfunnsutvikling som skal fremje folkehelse og jamne ut sosiale skilnader. Kommunen skal sikre folkehelsearbeidet ved å legge til rette for å fremje helse og trivsel og redusere faktorar som har negativ innverknad. Samfunnet vi lever i har innverknad på folkehelsa vår. Folkehelsesituasjonen i ein kommune kan ikkje forklarast ut i frå individuelle val og genetiske føresetnader åleine. Samfunnsmessige tilhøve påverkar helsa vår, og er også med på å skape sosiale helseskilnader.

For å gjere folkehelsearbeidet treffsikkert i kommunen er det ein føresetnad å identifisere tilhøva som har innverknad på befolkninga si helse. Det vil seie å ha ei oversikt over helsetilstanden og påverknadsfaktorar i Kviteseid. Folkehelseprofilen gjev ein peikepinn på utfordringane i kommunen. Folkehelseprofilane varierer, og ein bør vere forsiktig med å bruke dette verktøyet som einaste grunnlag for folkehelseutfordringane. Likevel er det naturleg å tru at Kviteseid følgjer trendane i landet generelt, og at livsstilsjukdomar synast å vere ei reell utfordring. Vi veit at den norske befolkninga sett under eitt er blant dei minst fysisk aktive i Europa. 1 av 5 (i alderen 20-70+ år) oppfyller tilrådd mål for fysisk aktivitet.

Å auke fokus og ressursbruk for å sikre helsefremjande og førebyggjande innsats er heilt nødvendig, mellom anna for å oppnå positiv utvikling på folkehelseprofilane. Vidare må ein arbeide for å gjere folkehelsearbeidet til ein kontinuerleg politisk prosess, innanfor alle område. Tverrsektorielt samarbeid er eit nøkkelord innan folkehelsearbeid, både i og utanfor kommuneorganisasjonen.

Samfunnsdelen som heilskap skildrar fleire mål og tiltak som dreier seg om folkehelse. Arbeidet vidare blir å utvikle ein eigen handlingsplan for folkehelsearbeidet i Kviteseid, noko som krev ein grundigare gjennomgang og oversikt over helsetilstanden på kommunenivå. Like viktig som å identifisere negative påverknadsfaktorar og utfordringar, er å sjå på dei ressursane som påverkar helse i eit lokalsamfunn. I Kviteseid er natur og friområde lett tilgjengeleg. Vi har eit rikt kultur- og idrettstilbod samt ei aktiv kyrkje, som gjev sosiale møteplassar. Alle desse ressursane er med på å gje eit godt grunnlag for folkehelsa i Kviteseid.

Foto Elisabeth Lid, Aktivitetsdag i Ågapet

Folkehelse – Teknisk øver på førstehjelp

Overordna mål					
Kviteseid kommune skal vere ein god og trygg plass å bu med fokus på folkehelse og gode oppvekstvilkår.					
Mål:	Strategi:	Tiltak:	Ansvar/Plan:	Tidsperspektiv	Økonomi:
Sikre mest mogleg helse innafor dei ressursane som er tilgjengelege i kommunen. Legge til rette for at innbyggjarane får gode høve for friluftsliv, idrett og fysisk aktivitet slik at dei kan utvikle seg ut i frå egne interesser og føresetnader jamfør kommunedelplanen for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv 2014-2018 Utjamne sosiale helseskilnader	Kartlegge status for helsetilstanden og påverknadsfaktorane I Kviteseid Kommune Utarbeide ein folkehelseplan. Samarbeid på tvers av etatane i kommunen og mellom kommunale og private aktørar Eldre som hjelper eldre Satse på førebyggjande og helsefremjande tiltak med eigenmestring i fokus for å førebygge funksjonssvikt og forverring av helse.	Frisklivssentral Utstyrssentral Frivillig koordinator Plan for frivillig arbeid	Folkehelsekoordinator	2018	Drift
			Folkehelsekoordinator	2018	Drift/invest.
			Folkehelseplan	Planperioden	
			Frivilligkoordinator	2018	Drift
	Legge til rette for lågterskeltilbod innan kultur, idrett og friluftsliv, der økonomi ikkje er avgjerande for deltaking Sikre ei plan- og målstyrt utbygging av idrettsanlegg og tilrettelegging for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv	Utviklefolkebiblioteket Sentrumsnære turstiar Sikre attraktive friluftsområde Vedlikehalde og opparbeide turstiar Etablere klatrepark	Kommunedelplan for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv 2014-2018	Planperioden	Invest. (sjølvfin.) Drift
				2018	
			Idrettsrådet Kommunedelplan for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv 2014-2018	Planperioden	
Ha eit best mogleg kommunehelsetilbod i kommunen	Rekruttere, bygge opp og utvikle Kompetansearbeidskraft Samarbeide med Nabokommunane for å kunne oppretthalde og utvikle tenestetilbodet	Vidareutvikle gode primærhelsetenester i kommunen Vidareutvikle ei god rehabilitering- og omsorgsteneste		Planperioden	Drift
				Planperioden	Drift

	Avklare og formalisere samarbeid internt i kommunen, med andre kommunar og instansar som det er naudsynt og tenleg å samarbeide med.	<p>Utvikle ei fagleg forsvarleg teneste innan miljøretta helsevern og smittevernsarbeid</p> <p>Lokalmedisinske tenester og funksjonar for øyeblikkeleg hjelp i samarbeid med dei andre kommunane i Vest-telemark</p> <p>Rekruttering av fagfolk til kommunen</p> <p>Aktiv bruk av lærlingar</p>		2019	Drift
				Planperioden	Drift
Kviteseid skal vere eit ope og raust lokalsamfunn	Utvikle trygge lokalsamfunn med gode møteplassar for alle.	<p>Ha aktive grendelag og grendehus, kyrkjjer og bedehus</p> <p>Ha ein aktiv Frivilligsentral</p> <p>Revidere plan for mottak og integrering av flyktningar</p> <p>Ta omsyn til minoritetskulturar i alt planverk</p> <p>Oppmode og ansvarleggjere lag og organisasjonar til å inkludere tilflyttarar i deira aktivitetar</p>		Planperioden	Drift/invest.
			Planperioden		
			Planperioden		
			Planperioden		

<p>Flest mogleg brukarar skal bu heime så lenge som mogleg</p>	<p>Innan heimetenesta skal ein halde fram eit sterkt fokus på -tenester og tiltak i eigen heim, - styrke og vidareutvikle demensomsorga. - vidareutvikle heildøgnsstenester i omsorgsbustader.</p> <p>Styrke og prioritere korttidsfunksjonar knytt til sjukeheimane framfor å satse på sjukeheim som buform.</p>	<p>Satse på velferdsteknologi for at flest mogleg skal få bu heime lengst mogleg.</p> <p>Dagsenter for demente</p> <p>Nytte kompetansen til ergoterapeut</p> <p>Vurdere trong for å etablere ei korttidsavdeling som kan ta hand om utredning, behandling, rehabilitering og avlastning.</p>			
<p>Ha tilstrekkelig med sjukeheimplassar og/eller omsorgsbustader, og sikre gode bumiljø for personar som treng bistand.</p>	<p>Bustader for personar som treng assistanse frå hjelpepersonell må ligge i nærleik til allereie organiserte helse- og omsorgstenester.</p>	<p>Utgreie trongen for sjukeheimplassar i kommunen og bygge fleire om naudsynt</p> <p>Sjå byggtkniske utbetringar i samanheng med bustadsosial handlingsplan og eventuelle endringar der.</p>	<p>Bustadsosial handlingsplan</p>		

6. Oppvekstmiljø, barn og unge

Skular, barnehagar og fritidstilbod

Skule som tenesteområdet er høgt prioritert. Betydeleg redusert elevtal, gjer at det i framtida blir meir krevjande å oppretthalde strukturen slik den er i dag. Innan skule blir det viktig å sikre god kvalitet på opplæringa, drive kostnadseffektivt og samtidig oppnå like gode skuleresultat som Kviteseid har utmerka seg med dei siste åra.

Kviteseid har i dag tre skular. På Straumsnes i Vrådal og på Brunkeberg er det skule for elevar på 1.-4. trinn og desse går vidare på Kviteseid skule på 5-10 trinn.

Kviteseid har tre barnehagar. Barnehagane er samlokalisert med skulane, og i Vrådal og Brunkeberg er dei organisert som oppvekstsenter.

Kvitsund gymnas er ein vidaregåande utdanningsinstitusjonen. Skulen er ein privatskule med internat og plass til ca. 200 elevar. Det er elevar frå heile landet som nyttar tilbodet på skulen. Skulen betyr mykje for kommunen, og oppretthalde og styrke Kvitsund er difor ei prioritert oppgåve. Skuleåret 2017/2018 er det om lag 30 elevar frå Kviteseid kommune på skulen.

Kviteseid har eit stort og variert kultur og fritidstilbod som gjev moglegheiter for ei aktiv fritid. Kulturskulen gjev undervisningstilbod til skuleelevar og andre innan musikk, song, og moderne dans. Frå hausten 2017 starta kulturskulen opp tilbod innan mekanisk fag («mekkeklubb»). Det er fleire aktive lag i kommunen som gjev gode tilbod innan idrett og friluftsliv. Hausten 2017 starta Kviteseid kommune opp ungdomsråd. Ungdomsrådet skal høyrast i kommunale saker som gjeld ungdom, og skal arbeide for tilbodet til ungdom i kommunen.

Kyrkja

Kviteseid har seks kyrkjebygg. Kyrkja i Kviteseid er ein viktig kulturarena og ein viktig aktør i lokalsamfunnet. Kyrkja har ein viktig plass i livsløpet til mange av innbyggjarane særleg innan trusopplæringsarbeid, og vidareføring av den kristne kulturarven for born og unge.

Prosjekt og satsingsområde Kviteseid kommune er med i satsinga «Språkkommune» frå 2017-2019. Dette gjeld både skule og barnehage, og det blir jobba med å auke kompetansen til dei tilsette på barn og unge si språk- lese- og skriveutvikling i denne perioden. I dette arbeidet vil ein mellom anna bruke «språkløyper» som er ein nettbasert læringsressurs. Dette gjer ein i samarbeid med lesesenteret ved Universitetet i Stavanger og utdanningsdirektoratet.

Frå hausten 2019 er skulane i Kviteseid invitert til å delta i Telemark Fylkeskommune sitt program «Liv og røre». «Liv og røre» har tre element; haldningsskapande arbeid kring rørsle, kost og ernæring, aktiv undervisningsmetodikk og gode og sunne måltid på skule og SFO.

Oppvekstsektoren i Kviteseid vil dei komande åra bli betre på digitalisering. Digitalisering handlar om å bruke teknologi til å forenkla, forbetre og fornye. Dette er aktuelt både i undervisninga, i kommunikasjon med elevar og føresette og i einingane sin organisasjon.

Med tanke på hovudmålsettingane til Kviteseid kommune om å auke folketalet, og vere ein god og trygg plass å bu er det viktig å legge til rette for at barn og ungdom kan verte samfunnsengasjerte innbyggjarar. At dei føler at dei høyrer til i kommunen, og at dei ser at det er framtidsutsikter for dei som vil bu i kommunen.

Overordna mål					
Kviteseid kommune skal vere ein god og trygg plass å bu med fokus på folkehelse og gode oppvekstvilkår.					
Mål:	Strategi:	Tiltak:	Ansvar/Plan:	Tidsperspektiv	Økonomi:
Barn og unge skal oppleve å høyre til og ha framtidssikter i kommunen.	-Bygge identitet.	-Legge til rette for entreprenørskap -Ta i mot lærlingar -Fremje lokal kulturhistorie -Oppretthalde eit aktivt ungdomsråd	Handlingsprogram skule og oppvekst	Planperioden	Drift
Ivareta barn og unge sine rettar, behov og interesser.	-Eit aktivt ungdomsråd -Eit barnevern med fokus på førebygging og tidleg innsats -Tverrfagleg samarbeid med fokus på barns beste -Samarbeide med frivillige lag og organisasjonar, skular og barnehagar om fysisk aktivitet og fritidstilbod for barn og unge -Arbeide for eit godt skule- og barnehagetilbod i kommunen -Arbeide for å oppretthalde og styrke Kvitsund gymnas. -Arbeide kontinuerleg med kvalitetsutvikling i skule, barnehage og kulturskule.	-Halde fram samarbeidet om kvalitetsutvikling i skule og barnehage i Vest-Telemark. -Fylgje opp nasjonale kompetansekrav på tilsette i skule, barnehage og kulturskule. -Legge til rette for at leiarar i sektoren gjennomfører rektor-/styrarutdanning. -Gjennomføre Ungdataundersøkinga og fylgje opp med tiltak. -Arbeide med skule- og barnehagebasert kompetanseheving og utvikling av profesjonelle læringsfelleskap.	Handlingsprogram skule og oppvekst	Planperioden	Drift
Trygg skuleveg	Arbeide for gang- og sykkelveg		Trafikktryggleiksplanen	Kontinuerleg	Drift/invest.

7. Samfunnstryggleik og beredskap

Kommunane har dei siste åra fått nye oppgåver og eit større ansvar for å beskytte liv, helse, miljø, materielle verdiar og kritisk infrastruktur.

Kommunen må vere rusta til å møte kriser av forskjellig storleik og konsekvens; frå ras og ureining, skogbrann, svikt i straumforsyning til pandemi og større ulykker. Kommunen må også ta høgde for å takle situasjonar som har oppstått som følge av ekstremver.

Bilete 7: Flaum Dalaåi, foto Tarjei Draugedal

Kompetanse og planverk må tilpassast nye krav, overordna risiko- og sårbarheitsanalysar (ROS-analysar) må gjennomførast, og samfunnstryggleik må få ein brei plass i areal- og verksemdsplanar. Dei siste åra har vi opplevd større flaum enn tidlegare, noko som stiller større krav til konsekvensutgreiingar og at ein unngår nybygging i fareområde. Det betyr at i åra som kjem vil tilpassing og oppdatering av planverk, kompetansehevingstiltak, øvingar og samarbeid med andre instansar, og investering i sikringstiltak ha eit særskilt fokus.

Bilete 8: Rassikring.

Overordna mål:					
Kviteseid kommune skal ivareta innbyggjarane sin tryggleik					
Mål:	Strategi:	Tiltak:	Plan/ansvar	Tidsperspektiv	Økonomi:
Ivareta innbyggjaranes tryggleik og vera førebudd på uønska hendingar som til dømes: <ul style="list-style-type: none"> - smittesjukdom, pandemi - brann, trafikkulykker, båthavari og andre storulykker med mange involverte - naturskade - brot på infrastruktur, vegnett - straumbrot Førebygge naturskade	Ha eit oppdatert beredskapsplanverk Samarbeid med andre offentlege instansar og organisasjonar om førebyggjande og beredskapsmessige oppgåver der det er hensiktsmessig	Gjennomføre risiko- og sårbarheitsanalyser	Beredskapsplanen	Planperioden	Drift
		Gjennomføre beredskapsøvingar	Beredskapsplanen	Planperioden	
		Kursing og kompetanseheevande tiltak blant dei tilsette i kommunen	Beredskapsplanen	Planperioden	
	Kartlegge risiko for naturskade i utsette områder Ta omsyn til klimaendringar i all planlegging	Flaumsikring Oppgradering/bytting av Stikkrenner og avløpssystem	Teknisk / NVE Arealdelen Kommunedelplanar Reguleringsplanar Teknisk	Planperioden	Invest.
Planperioden				Invest.	
Arbeide for å styrke trafikktryggleiken	Etablere fleire gang og sykkelveggar	Trafikktryggleiksplan	Planperioden	Statens vegvesen	
Sikre kommunale drikkevasskjelder	Tiltak er spesifisert i den overordna ROS analysa	Hovudplan for vatn og avløp			

8. Klima, energi og miljø

Det skal takast omsyn til klimaendringar som til dømes auka flaum-/skredfare og ekstremvær i kommuneplanarbeidet. Nye tiltak bør ikkje planleggast i sårbare og utsette områder. Konsekvensane må vurderast samla og for kvart enkelt område gjennom ROS-analyser. Klima og energiplan (Rullerast 2018) skal vere eit reiskap for å sikre heilskapsomsyn i saker som vedkjem energi, klima og miljø.

Oppgradering til mindre energikrevjande oppvarmingssystem og tiltak for å redusere avfallsmengder gjennom til dømes sortering vert viktige satsingsområde. Det er fleire grunneigarar som har planar om og ynskjer å få til utbygging av fornybar energi (mikro og minikraft), men som opplever at lovverket gjer det vanskeleg og kostnadskrevjande. I den grad det er mogleg skal kommunen legge til rette for lokalproduksjon av fornybar energi og andre energi- og klimareduserande tiltak, der dette ikkje er i vesentleg konflikt med andre miljø- og naturverdiar.

Ved etablering av nye bustadfelt, hytteområder og næringsareal skal alternative klimanøytrale oppvarmingssystem vurderast (jordvarme, energiboring, bio)

Arendalsvassdraget og Telemarkskanalen

I både Arendalsvassdraget og Telemarkskanalen er det gjort store utbyggingar. Reguleringa av Sundsbarm kraftverk er under revisjon i 2017. Kommunen har interesser av å sikre innbyggjarane sine interesser i dette arbeidet. Dette gjeld både tilgang til fiske, flaumsikring, hindre attgroing og gode naturopplevingar langs regulera vassdrag.

I begge dei store vassvegane som renn gjennom kommunen gjeld fylgjande mål:

- Sikre vassdraget som ressurs
- Samordne og betre bruken av vassdraget og dei vassdragsnære områda
- Kartleggje og søkje å løyse motsetningar/konfliktar

Arealplanen skal legge til rette for at vassdraget skal få ei differensiert forvaltning utifrå verneverdiar og arealtilstand.

Overordna mål					
Redusere utslepp av klimagassar og miljøskadeleg stoff					
Mål:	Strategi:	Tiltak:	Tidsperspektiv	Plan/ansvar	Økonomi:
Redusere utslepp av klimagassar	Bevisstgjerjing av innbyggjarane og besøkande/turistar sitt forbruk og forureining	Tilrettelegging av gang- og sykkelstiar Ladestasjonar og/eller andre punkt for klimavenleg påfylling av klimavenleg drivstoff	Klima og energiplan	2018 / SOO	Drift/invest
Redusere kommunal energibruk med 10 %	Oppfølging av ENØK-analysen/ energiutgreiinga av kommunale bygg	Søke midlar til energisparetiltak / ENØK-tiltak Bevisstgjerjing hjå tilsette	ENØK-analyse og energiutgreing av kommunale bygg	Planperioden	Drift/invest
Auke lokalproduksjon av fornybar energi	Støtte lokalproduksjon av fornybar energi og andre energi- og klimareduserande tiltak		Klima og energiplan		
Redusere avfallsmengder	Bevisstgjerjing av innbyggjarane, hyttefolk og besøkande/turistar sitt forbruk og forureining	Kjeldesortering/kompostering Gode returpunkt for fritidsbustadar/turistar	Kvar enkelt – Renovest (strategi og informasjon)	Planperioden	

9. Naturressursar, natur- og kulturlandskap

Landskapsmessig er Kviteseid eit Telemark i miniatyr, med øyar og holmar i Vrådal, og fjordar som strekk seg innover i kommunen og endar i flotte fjell og heier. Dette gjev eit rikt og variert landskap med eit mangfaldig dyre- og planteliv, og ulike moglegheiter for jordbruk, matauk og natur- og friluftsliv. Bevaring av natur- og kulturmiljø vil vere ein viktig faktor i arealplanlegginga.

Naturlandskap og friluftsområde:

Kviteseid har store område med tilgjengeleg naturlandskap som nyttast til friluftsliv og rekreasjon. Nokre av desse områda er utan tekniske inngrep, medan andre område inneheld hytter og traktorvegar. Det er særleg ynskjeleg å ivareta urørte område (natur 1-5 km frå tekniske inngrep) i størst mogleg grad då dei har ein særskild opplevingsverdi.

Det er mange skilta og merka turstiar fordelt i heile Kviteseid og eit eigne turkart for fleir av desse. I tillegg er det tilrettelagt sentrumsnære turstiar i Kviteseid og Vrådal. Det er eit mål at Morgedal også får ein sentrumsnær veg i løpet av 2018. Alle desse stiane er godt brukte og det vert viktig å vedlikehalde dei også i framtida. Det bør vere eit mål at Veneli turområde i Vrådal kan kome inn som eit viktig turområde også på nasjonalt nivå.

Vatn og elvar:

Kviteseid kommune består også av store elvar, vatn og innsjøar. Både Bandak og Nisser/Vråvatn har vore viktige ferdselvegar. Desse har stor historisk verdi og må takast vare på. Kommuneplanen sin arealdel må ta omsyn til verdiane som fins i vassressursen, både gjennom vern, men og gjennom aktiv bruk og forvaltning.

Naturmangfald

Det biologiske mangfaldet i kommunen har vore registrert, men framleis er det store deler av kommunen som endå ikkje er kartlagt. Naturmangfaldet må takast vare på og ein må gjennom all planlegging ta omsyn til det og unngå nedbygging av viktige lokalitetar og artar. Det er to naturreservat i kommunen, som må forvaltast på ein god måte

Foto: Elisabet Lid, Utsikt frå Venlifjell

Brokefjell naturreservat

Har som formål å bevare eit større, avgrensa barskogområde med lang skogkontinuitet og ein klar urskogpreget skogkultur. (Miljødirektoratet, Naturbase.no 11.07.2017).

Fisketjønnjuvet naturreservat

Føremålet med naturreservatet er å ta vare på eit område som representerer ein bestemt type natur i form av rike skogtypar, med særleg store og rike lindeskogar med dels naturskogspreget, store areal med sesongfuktig kalkfuruskog og lågurtfuruskog samt innslag av osp og store barlindførekomstar. (Forskrift 2017-12-01-1878)

Skogforvaltning:

Kviteseid kommune sitt samla areal er vel 700 000 dekar. Om lag 50% av dette er rekna som produktivt skogareal. Det arealet som er skogkledt er vesentleg større. Av det produktive skogarealet er om lag 1/6 tilvaks med lauvskog. Fureskogen utgjer litt større areal og granskogen litt mindre.

Det vert tatt ut om lag 30.000 m³ tømmer kvart år. Tilveksten er 50-60.000 m³. Det er fleir forhold som gjer at det ikkje vert tatt ut meir tømmer- Økonomien i skogbruket, eigarstruktur, behov for ekstra inntekt og kunnskap. Den viktigaste årsaken er likevel økonomi for den enkelte skogbrukaren.

Viltforvaltning:

Hjort: Elg og Hjortejakta er for mange ein viktig fritidsaktivitet og kjelde til matauk og attåttnæring. Dei siste åra (2015-2016) har det vore teke ut kring 120 elg (Dette er betydeleg ned sidan toppåret 2003, då det vart skutt over 350 elg.), og 50 til 60 hjort.

Hovudmålsettinga for hjorteforvaltninga i Kviteseid er å ha sunne stammer som gjev eit haustbart overskot sett i høve til leveområda sin produktivitet og mangfald. Forvaltninga skal vidare sikre ein bestandsstorleik som ikkje fører til uakseptable skader knytt til skogbruk, jordbruk, trafikk og andre samfunnsinteresser.

Mineralske ressursar:

Det er eit mål at kommunen i størst mogleg grad er sjølvforsynt med byggjeråstoff som sand, pukk og grus for å minimere transport og klimautslapp. Nokre av dei største grusførekomstane i kommunen finn ein i området rundt Spjotsodd og deler av desse vert utvunne i dag. Dette er viktige ressursar for å oppretthalde sjølvforsyninga av byggjeråstoff i kommunen samstundes som den vidare utnyttinga av desse kan ha betydning for utvikling av sentrum og område rundt. Viktige mineralførekomstar i kommunen og utnytting av desse må avklarast i samband med arealplanarbeidet.

Kulturminne og kulturmiljø:

Kviteseid har mange viktige kulturminne og kulturmiljø som ein må ta vare på og forvalte for framtida. Kulturminne er spor etter menneske sitt liv og virke og kan vere alt frå eit historisk bygningsmiljø til ein arkeologisk funnstad. Alle kulturminne inngår i eit landskap eller kulturmiljø og bør alltid sjåast i samheng med omgjevningane. Nye bygg og anlegg må plasserast og utformast med tilpassing til desse kulturminna, og gjerne underordne seg dei. Kviteseid kommune skal starte arbeidet med ein kulturminneplan i 2018. Det skal takast omsyn til registrerte kulturminne i kommuneplanens arealdel. Større kulturmiljø og område med høg lokal og regional verdi vil få særskilde føringar.

Område av særleg kulturhistorisk verdi:

- Gården Hauge i Morgedal. Den består av 8 bygningar, der 7 inngår i fredningen etter kulturminneloven §15. Våningshuset har 1600-talls kjerne, og har truleg vore røykjestove.
- Telemarkskanalen og tilhøyrande bygningar.
«Telemarkskanalen ble risset inn i fjellet for godt over 100 år siden og da kanalen sto ferdig i 1892 ble den ute i Europa betegnet som et ”åttende underverk”.

500 mann hadde da jobbet i 5 år med å sprengje seg vei gjennom fjellet. Med hele 18 slusekammere var veien banet fra Skien og inn til urnorske Dalen, en seilas på 105 km og med en høydeforskjell på 72 meter.

Kanalen ble kalt ”Hurtigruten” mellom Østlandet og Vestlandet og var også den viktigste ferdselsåren mellom øvre og nedre Telemark for folk, buskap, varer og tømmer. I dag er det turister fra nær og fjern som kommer for å oppleve denne unike vannveien som framstår omtrent som for over hundre år siden. De steinsmurte sluseveggene, de enorme sluseportene, åpne- og lukkemekanismen – alt er autentisk.»

(Frå heimesida til Telemarkskanalen)

Regionalpark:

Kviteseid kommune er medeigar i Telemarkskanalen Regionalpark. Jfr. Vedtektene til Telemarkskanalen regionalpark:
«Formålet med Telemarkskanalen regionalpark er å auke området sin attraktivitet som reisemål og boplass, og få til vekst og utvikling i næringslivet gjennom å foredle de særpregede ressursene knyttet til Telemarkskanalen og kanallandskapet.»

Lokale og regionale parkar er ein samarbeidsmodell for bygdeutvikling og bærekraftig bruk av område i Norge med særeigne natur- og kulturverdiar.

Foto: Peder Austrud,

Overordna mål					
Kviteseid kommune skal sikre ei berekraftig forvaltning av naturressursane og ivareta viktige natur- og kulturlandskap					
Mål:	Strategi:	Tiltak:	Plan/Ansvar:	Tidsperspektiv	Økonomi:
<p>Bevare dei store landskapstrekk og landskapsverdiar, og begrense inngrep som byggjer ned desse.</p> <p>Ivareta kulturlandskapet og og begrense attgroing.</p> <p>Ivareta viktige kulturminne og kulturmiljø.</p> <p>Auke verdiskapinga basert på natur- og kulturarven</p> <p>Sikre allmenn tilgang til natur og friluftsområde.</p>	<p>Unngå utbygging i store samanhengande område utan større tekniske inngrep (i stor grad fjellområde/snaufjell), og i viktige friluftsområde, sårbare landskap og regionalt viktige grøntdrag, samt viktige kultur- og naturlandskap</p> <p>Registrere dei viktigaste kjerneområda for landbruk og kulturlandskap</p> <p>Registrere dei viktigaste natur- og friluftsområda</p> <p>Deltake i arbeidet til reionalparken</p>	<p>Delta i interkommunale og regionale satsingar og prosjekt innan natur- og kulturforvaltning</p>	<p>Arealdelen</p> <p>Kommunedelplanen</p> <p>Kulturminneplanen</p> <p>Kommunen/ Fylket</p>	<p>Planperioden</p> <p>2018 – 2020</p>	
<p>Sikre ei berekraftig forvaltning av naturressursane.</p> <p>Betre utnytting av skog- og vassressursane</p> <p>Ivareta naturmangfaldet</p>	<p>Registrere viktige mineralførekomst i kommunen</p> <p>Arbeide for betre rammevilkår, kunnskapsbygging og god rettleiing.</p> <p>Legge til rette utnytting av ressursane i vassdraga</p> <p>Oppretthalde ei lokal og berekraftig forvaltning av Elg- og hjortestammen</p> <p>Støtte arbeidet med kartlegging av biologisk mangfald (også marint biologisk)</p> <p>Ta omsyn til naturmangfaldet i planlegginga og gjennom handsaminga av enkeltsaker.</p>		<p>Kommunalt måldokument for forvaltning av hjortevilt i Kviteseid</p>		

10. Bustadbygging og bumiljø

Kommunesenteret ligg i Kviteseidbyen.

I inneverande planperiode har det vore tilgjengeleg kommunale tomter med ulik lokalisering. Det byrjar no å minke på ledige tomter. Det er sterke ynskje og mange innspel om å legge til rette for fleire tomter og byggefelt. Kviteseid sin strategi for utbygging vil vere å fortette i størst mogleg grad både i Kviteseidbyen og i bygdesentra og med det ivareta ein berekraftig bustadstruktur, samt hindre nedbygging av jordbruksland og landskap.

Rekruttering til dei lokale bedriftene, meir pendling, samt utbygging av Telemark næringshage, krev at ein har tilstrekkelege og attraktive tomter og utleigebustadar klare til dei som måtte ynskje å etablere seg i Kviteseid. Med tanke på å auke folketalet i Kviteseid vil tilrettelegging av tomter og gode bustadstrukturar vere ei prioritert oppgåve framover.

Det er viktig å verne om kjerneområda for landbruk i kommunen og unngå at desse vert stykka opp, kommunen ynskjer likevel å tillate frådelling av tomter til bygging av hus nummer to på gardar der dette er tenleg for gardsdrifta og for å styrke folketalet i fråflyttingstruga område.

Kommunen sin strategi er at nye bustadfelt i hovudsak skal lokaliserast nær bygdesentra og i frå før utbygde område, og dermed bidra til å styrke eksisterande infrastruktur og sosialt miljø. Spreidd busetnad vil vi prioritere i bygdene. Eldre regulerte byggefelt som ikkje aktuelle for utbygging pga. kostnadar eller attraktivitet bør vurderast å tas ut.

Kommunen vurderer ei forsiktig oppmjuking av o-konsesjon ordninga.

Det må setjast av areal til nye byggjeområde og vurderast kvar ein kan tillate spreidd utbygging i LNF-område.

For større område vert det krav om utarbeiding av reguleringsplan, medan det må utarbeidast nærare føresegner/retningsliner for område der ein tillèt spreidd utbygging.

Utbygging av nye areal både til bustader og hytter gjev eit auka press på tilrettelegging av småbåthamner og det er liten/ingen kapasitet i dei eksisterande båthamnene i kommunen. Det må opnast for utviding av eksisterande hamner og etablering av nye.

Foto Elisabeth Lid, sentrumsnære leiligheter

Overordna mål						
Kviteseid kommune skal vere ein god og trygg plass å bu med fokus på folkehelse og gode oppvekstvilkår.						
Mål:	Strategi:	Tiltak:	Tidsperspektiv	Plan:	Ansvar:	Økonomi:
Innbyggjarane i Kviteseid skal ha tilstrekkelege og attraktive tomter å velje i.	Legge til rette for nye bustadstrukturar og fortette busetnaden	Setje av areal til nye bustadstrukturar i kommunens arealdel og kommunedelplanen	2018	Kommuneplanens arealdel og kommunedelplanen for Kviteseid sentrum	Arbeidsgruppene for kommuneplanarbeidet og kommunens Administrasjon	
Det skal vere tilgjengelege bustader for grupper som har behov for dette (som Tilflyttrar, ungdom/fyrstegongsetabler, flyktningar, eldre, vanskelegstilte, m.fl.)	i Kviteseidbyen og bygdesentra	samt vurdere og kartsetje område for fortetting.				
Sikre tilstrekkeleg areal til Småbåthammer.	Setje av område for spredt busetnad (også nær vatn) kring fleire bygder.	Kommunen bør legge til rette for salg av bustadtomter og ha tilgjengelige gjennomgangsbustader	2018-20			Invest
Vurdere o-konsesjonsordninga		Utviding av eksisterande småbåthammer og avsetting av areal til nye	2018-2021			
			2018		Rådmann	

11. Hyttebygging

Miljøverndepartementet oppmodar om at kommunane legg meir vekt på miljøomsyn og kvalitet ved planlegging av hytteområde og sikrar viktige natur- og landskapsverdiar, samt ålmenta sin tilgang til friluftsområde.

Hytteutbygging gjev verdifulle inntekter og arbeidsplassar til kommunen, men fritidsbusetnad beslaglegg også betydelege areal, både i fjellet og langs vatna. Det har vore stor pågang for etablering av hyttefelt i Vrådal. Fleire område er allereie godkjent gjennom reguleringsplan, medan andre ventar på avklaring gjennom kommuneplanen. Samla sett er det i dag eit stort tal ledige tomter ulike stader i kommunen. Regulerte hyttefelt der det ikkje er sett i gang arbeid med infrastruktur bør vurderast tatt ut i arealplanen.

Det ligg til rette for ei stor hytteutbygging i næraste planperiode. Det vert fokus på få til god kvalitet, meirverdi og ringverkander i dei områda som allereie er regulerte og i eventuelle nye felt.

Utbygging av nye areal både til bustader og hytter gjev eit auka press på tilrettelegging av småbåthamner og det er liten/ingen kapasitet i dei eksisterande båthamnene i kommunen. Då båtplass og tilgang til vatn er viktig for mange av dei som ynskjer fritidsbustad i Kviteseid må det opnast for utviding av eksisterande småbåthamner og etablering av nye.

Bilete 10: Vrådal. Foto Visit Vrådal

Overordna mål					
Utbygging av hytteområde og enkelthytter skal ta omsyn til natur- og landskapsverdiar og ålmenta sin tilgang til friluftsområder.					
Mål:	Strategi:	Tiltak:	Plan/ansvar:	Tidsperspektiv	Økonomi:
Kviteseid skal ha og attraktive tomter med vekt på miljøhensyn og meirverdi i dei ulike Bygdene	Fortetting i eksisterande felt Opne for spreidd bygging i enkelte avgrensa områder (der det allereie er enkelttomter frå før) Sikre tilstrekkeleg areal til småbåthamner Unngå utbygging i store samanhengande områder utan større tekniske inngrep (i stor grad fjellområder/snau fjell), og i viktige friluftsområde, sårbare landskap og regionalt viktige grøntdrag, samt viktige kultur- og naturlandskap	Endring av Reguleringsplanar Eller frådeling av enkelttomter. Utviding av eksisterande småbåthamner og avsetting av areal til nye Definere viktige friluftsområde og urørt/sårbart kultur- og Naturlandskap Setje av areal til eventuelle hyttefelt i Arealdelen	Arealdelen og reguleringsplanar for dei enkelte områda	2018	

12. Infrastruktur, samferdsel og kommunikasjon

Infrastrukturtiltak knytt til fiberutbygging (breiband), overnattingskapasitet (hotell, camping, hytter) og samferdsel (betre vegar) vil vere viktig for vidareutvikling av næring og tenester i kommunen, samt for å imøtekome nye og eksisterande innbyggjarar sine behov.

Flytting av E134 vil gje endra køyremønster gjennom kommunen, men det er framleis usikkert når dette skjer.

Bilete 11: Vegval. Framtidas bensinstasjon

Overordna mål					
Kviteseid kommune skal jobbe for betre infrastruktur: veg, overnattingskapasitet og gode kommunikasjonsløyningar (mobil og fiber)					
Mål:	Strategi:	Tiltak:	Tidsperspektiv	Ansvar/Plan:	Økonomi:
Gode og tenelege kommunikasjonar på land, sjø og i luft	Kviteseid kommune skal arbeide For opprusting av vegar	Opprusting av	Planperioden	Fylkeskommunen	
		Vedlikehald, grøfting og asfaltering av kommunale Vegar		Fylkeskommunen/ verksemder/kommunen	Invest
				Kommunen	Drift/invest
	Arbeide for eit godt regionalt busstilbod			Kommunen, Fylkeskommunen.	
Samanhengande gang- og sykkelvegar Frå Sentrum til Kvitsund	Revidere trafikktryggleiksplanen				
Trafikktryggleik					
Betre overnattingskapasiteten i Sentrum	Kommunen skal legge til rette for overnattingstilbod i sentrum			Kommunen, verksemder Fylkeskommunen	
Oppdaterte og sikre mobil- og breibandstenester til alle bustader, institusjonar og bedrifter i heile kommunen					

13. Sentrumsutvikling

Vi ynskjer at Kviteseidbyen skal vere ein levande tettstad med urbane kvalitetar der folk både jobbar og bur. Å skape liv i sentrum utover butikkane si opningstid er ei prioritert oppgåve og for å få det til må ein legge til rette for både busetnad, næringsaktivitet og kultur- og fritidstilbod i sentrumskjerna.

Kviteseidbyen med sin sentrale plassering har lang tradisjon som administrasjonssenter for Vest-Telemark. Kommunen vil arbeide aktivt for å styrke denne posisjonen framover.

Kommunen må legge til rette for bygging i sentrumsområdet.

Foto Elisabeth Lid, ny gjestebrygge 2016

Overordna mål					
Kviteseid kommune skal styrke Kviteseidbyen som kommunesenter og skape ein levande tettstad					
Mål:	Strategi:	Tiltak:	Tidsperspektiv	Ansvar/plan:	Økonomi:
Plasskrevjande og støyande industri skal ligge utanfor sentrum på egne område	Planlegge egna områder til industri og samlokalisering av industrinæringa	Avsette areal til industri utanfor sentrum	2018-2019	Kommuneplanen	
Sikre område for framtidig utvikling	Utarbeide ein områdeplan for sentrum	Tilrettelegge for ferdsel langs, og til/frå vatn	2019	Tettstadanalyse og områdeplan utførast av kommunen i samarbeid med fylkeskommunen og innbyggjarane	Drift
	Gjennomføre tettstadanalyse/ Søke tettstadmidlar/regionale midlar	Opparbeide gangsoner til og i strandsona	Planperioden	Kommunen, grunneigarar	Invest
		Kjøpe tomter/ bygg i sentrum	Planperioden	Økonomiplan	Invest
Skape ei heilskapleg og aktiv sentrumskjerne med busetnad, næringsaktivitet og kultur- og fritidstilbod	Utarbeide ein områdeplan for sentrum	Etablere attraktive møteplassar	Planperioden	Tettstadanalyse og områdeplan utførast av kommunen i samarbeid med fylkeskommunen og innbyggjarane	Drift
	Gjennomføre tettstadanalyse/ Søke tettstadmidlar/regionale midlar	Tilrettelegge for fleire butikk og kontorlokale	Planperioden	Kommune, verksemdar	Drift/invest